

Forsætisráðuneytið
Stjórnarráðshúsinu við Lækjartorg
101 Reykjavík

Sent á samráðsgátt

Reykjavík, 5. mars 2020

Efni: Umsögn um frumvarp til laga um breytingu á upplýsingalögum, nr. 140/2012, með síðari breytingum (réttarstaða þriðja aðila o.fl.)

Samtök atvinnulífsins (SA) hafa tekið til umsagnar ofangreint mál sem birt var á samráðsgátt stjórnvalda 21. febrúar 2020. Vísað er til athugasemda og tillagna SA frá 22. maí 2019 til stjórnskipunar- og eftirlitsnefndar Alþingis og umsagnar við málið á áformsstigi inni á samráðsgátt stjórnvalda, 11. júlí 2019. Að mati SA er nauðsynlegt að bæta réttarstöðu einkaaðila í málsmeðferð upplýsingabeidna. Með fyrirbyggjandi frumvarpi er það gert að einhverju leyti.

SA fagna fyrirhuguðum breytingum en leggja til að ráðist verði í frekari breytingar á lögum.

1. Mat á því hvort afhenda eigi upplýsingar

a. Ákvæði 15. gr. upplýsingalaga nr. 140/2012

Samkvæmt 2. tölul. 4. mgr. 15. gr. upplýsingalaga má í undantekningartilvikum hafna beiðni um upplýsingar ef sterkar vísbendingar eru um að beiðni sé sett fram í ólögmætum tilgangi. Í athugasemdum við ákvæðið í greinargerð með frumvarpi til upplýsingalaga er lítið fjallað um hvaða tilvik umræddur töluliður eigi að ná til, sbr. eftirfarandi: „Til að síðari heimildinni verði beitt verða almennt að liggja fyrir haldbærar upplýsingar um að sá sem óskar aðgangs að upplýsingum leggi fram beiðni gagnert til þess að hafa framangreind áhrif á starfsemi þeirra aðila sem löggin taka til eða muni nota þær með ólögmætum hætti.“

Lítið sem ekkert virðist hafa reynt á þessa undanþágu í framkvæmd og því erfitt að vita hvenær og hvernig byggja eigi á henni. Nauðsynlegt er að skýra eða útfæra þessa undanþágu nánar svo að ákvæðið nái örugglega til þeirra tilvika sem því er ætlað að taka til. Í því samhengi er bent á að þegar ekki þarf að tilgreina tilgang upplýsingabeidni, líkt og nú gildir, verður beiting ákvæðisins ávallt erfið. Því væri rétt að gera skylt að tilgangur sé tilgreindur í upplýsingabeidni. Þá væri kominn grundvöllur til að meta hvort upplýsingarnar muni verða notaða með ólögmætum hætti.

Lagt er til að eftirfarandi málslið verði bætt við 1. mgr. 15. gr. upplýsingalaga: „Þá skal í upplýsingabeidni tiltaka tilgang beiðninnar.“

2. Tími sem stjórnvald hefur til að afgreiða beiðni

Að mati SA eru þær breytingar sem lagðar eru til á 2. mgr. 17. gr. laganna jákvæðar. Hins vegar er sá frestur sem getið er um í 2. máls. 2. mgr. 17. gr. verulega stuttur og virðist í framkvæmd sjaldnast standast. Betra væri að kveða á um raunhæfan tímafrest í lögum, svo sem 14 daga. Lengri frestur væri einnig til þess fallinn að skapa svigrúm til þess að rannsaka mál með fullnægjandi hætti þegar um flóknari mál er að ræða. Þó að slíkt svigrúm sé til staðar gildir enn sú regla að beiðni skuli afgreidd eins fljótt og verða má. Því er lagt til að í stað „sjö“ í 2. máls. 1. mgr. 17. gr. komi „14.“

3. Ákvæði 1. mgr. 20. gr. upplýsingalaga nr. 140/2012

Samkvæmt 1. mgr. 20. gr. upplýsingalaga nr. 140/2012 er heimilt að bera synjun á beiðni um aðgang að gögnum samkvæmt lögnum undir úrskurðarnefnd um upplýsingamál sem úrskurðar um ágreininginn.

Þar sem synjun á beiðni er eingöngu kæranleg er ljóst að ef einkaaðili er ósammála mati stjórnvalds um að afhenda eigi upplýsingar standa honum engin úrræði til boða til að fá þá ákvörðun endurskoðaða. Því er lagt til að kæruheimild verði víkkuð út þannig að einkaaðili sem upplýsingar varða geti einnig kært til úrskurðarnefndar um upplýsingamál niðurstöðu stjórnvalds um að afhenda eigi gögn sem varða viðkomandi einkaaðila. Ljóst má vera að einkaaðili hefur hagsmuni af niðurstöðu um afhendingu gagna og geta þeir í einhverjum tilvikum verið verulegir.

Virðingarfyllt,
f.h. Samtaka atvinnulífsins

Heiðrún Björk Gísladóttir